

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

246700

มาตรการในการควบคุมการใช้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะ

มานะชัย แก้วพริ้งษา

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2553

๒๐๐๑๕๑๔๕๔

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

246700

มาตรการในการควบคุมการใช้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะ

มานะชัย แก้วพงษ์ยา

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา ๒๕๕๓
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

MEASURES CONTROLLING THE RIGHT TO FREE PUBLIC
ASSEMBLY

MANACHAI KAEWPONGSA

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

2010

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ มาตรการในการควบคุมการใช้เสรีภาพในการชุมนุม
สาธารณะ

ชื่อผู้เขียน นายมานะชัย แก้วพงษ์ษา

สาขาวิชา นิติศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศิริสมบูรณ์เวช ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร. มন্ত্রী รูปสุวรรณ

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

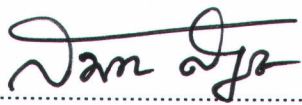
..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุพิพิช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..........ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. กิจบดี ก้องเบญจกุล)

..........กรรมการ

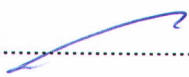
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศิริสมบูรณ์เวช)

..........กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. มंत्री รูปสุวรรณ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี)

..........กรรมการ

(อาจารย์กุลพล พลวัน)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ มาตรการในการควบคุมการใช้เสรีภาพในการชุมนุม
สาธารณะ

ชื่อผู้เขียน นายมานะชัย แก้วพงษ์ษา

ชื่อปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2553

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศิริสมบุรณ์เวช

ประธานกรรมการ

2. รองศาสตราจารย์ ดร. มนต์รี รูปสุวรรณ

246700

การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเป็นเสรีภาพที่ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489 สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา 63 ในด้านเศรษฐกิจสังคม การชุมนุมและการเดินขบวนเป็นเครื่องมือที่สำคัญ สำหรับประชาชนระดับล่างของสังคมไทยในการสะท้อนความเดือดร้อนปัญหาปากท้อง และข้อเรียกร้องของตนไปถึงรัฐบาล ในทางการเมืองการปกครอง การชุมนุมและการเดินขบวนถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ต่อสังคมและเป็นเครื่องมือในการกดดันรัฐบาล เสรีภาพในการชุมนุมจึงนับว่าเป็นเสรีภาพที่สำคัญของประชาชนไทยในการแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อันนำไปสู่การสร้างรากฐานที่สำคัญของสังคมประชาธิปไตยและนิติรัฐในที่สุด

ในปัจจุบันประเทศไทยคงมีแต่กฎหมายที่ใช้จำกัดเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ยังไม่ปรากฏว่ามีการตราพระราชบัญญัติวางหลักเกณฑ์ข้อจำกัดการชุมนุมในที่สาธารณะและการเดินขบวนในภาวะปกติ

ออกมาใช้บังคับแต่อย่างใด ดังนั้น ในทางปฏิบัติเมื่อมีการชุมนุมประท้วงประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องนำกฎหมายอื่นมาใช้บังคับอนุโลม ทั้งที่กฎหมายเหล่านั้นไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการกับการชุมนุมโดยตรง เมื่อยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชน เพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองรักษาความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยของสังคม และคุ้มครองประโยชน์ของบุคคลที่สามในอันที่จะได้ใช้พื้นที่สาธารณะนั้น ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 63 วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทำให้ข้อจำกัดที่บัญญัติไว้ในกฎหมายไม่มีความชัดเจน

ดังนั้น เมื่อประเทศไทย ยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นมาตรการการควบคุมหรือการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการชุมนุมในที่สาธารณะแล้ว จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการชุมนุมในที่สาธารณะ อาทิ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการชุมนุมในที่สาธารณะ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในการควบคุมการชุมนุมในที่สาธารณะ ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตของการชุมนุมในประเทศไทย ซึ่งปัญหาทั้งหลายเกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎหมาย และหลักการสำคัญของการชุมนุม คือ ต้องการเรียกร้องความสนใจจากสื่อมวลชนและสังคม เพื่อสร้างแรงกดดันต่อรัฐบาลให้ยอมปฏิบัติตามข้อเรียกร้องนั้น ดังนั้น การชุมนุมเรียกร้องจึงมักจะต้องกระทำในสถานที่ที่ส่งผลกระทบได้สูง เป็นต้นว่า ในเมืองหลวง ในสถานที่สำคัญอันเป็นศูนย์กลางอำนาจรัฐ เช่น นำเนียบรัฐบาล รัฐบาล กระทรวงหรือหน่วยราชการที่รับผิดชอบ หรือในย่านธุรกิจที่ส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2554 วาระที่ 1 จึงเห็นสมควรแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันและสอดคล้องกับหลักกฎหมายสากลเพื่อเป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศต่อไป ย่อมเป็นประโยชน์แก่การปรับปรุงระบบกฎหมายของประเทศไทยให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้ การคุ้มครอง และการจำกัดสิทธิของผู้ชุมนุม

ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายอื่น ๆ ในการชุมนุมสาธารณะเป็นไปตาม
หลักสากล

ABSTRACT

Thesis Title Measures Controlling the Right to Free Public
 Assembly

Student's Name Mr. Manachai Kaewpongsa

Degree Sought Master of Laws

Academic Year 2010

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Dr. Somchai Sirisomboonwej Chairperson

2. Assoc. Prof. Dr. Montree Rupsuwan

246700

Peaceful public assemblies with unarmed participants were constitutionally guaranteed as a permissible exercise of freedom under The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2489 (1946). Section 63 of The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2550 (2007) also allows peaceful public assembly in connection with legitimate social and economic concerns. Public assemblies and demonstrations are important tools for members of Thai society belonging to lower socio-economic levels, inasmuch as they allow them to express concerns and grievances to the government over issues directly pertinent to their well-being. In respect to political and administrative issues, public meeting and demonstration are used as important tools in communicating the opinions of various political groups in society in a vein that puts pressure on the government. Therefore, freedom of assembly is

considered important for the Thai people in expressing political, economic, social, and cultural views, thereby going some distance in providing a basis for the hope that the Kingdom of Thailand (Thailand) shall become a genuinely democratic society ruled by law.

At present, freedom of assembly is restricted in Thailand when the country is at war, when states of emergency have been announced, or when martial law has been declared. However, there are no legal measures brought to bear against the right of freedom of assembly under normal circumstances. Therefore, public gatherings used for protest purposes are in practice controlled by the police through the *mutatis mutandis* application of laws originally designed for other purposes and which do not directly apply to public gatherings. Since there are no laws governing public assemblies containing criteria determining when the exercise of the freedom of public assembly should be curtailed in cases in which public safety, social order and third parties are not directly endangered or inconvenienced, the matter remains ambiguous, especially in view of the fact that restrictions on the free exercise of the right to public assembly are neither clearly delineated nor forthrightly stated in Section 63, paragraph two of the Constitution of the Kingdom of Thailand.

Therefore, Thailand is bereft of laws governing public assembly which specifically provide measures to be used in crowd control or to prevent damages to property or persons brought about by the actions of those participating in certain public assemblies.

Following in the wake of these legal lacunae are problems attendant on law enforcement in respect to public assemblies involving the authority of public officials and limits on the right to freedom of public assembly. These problems could have been avoided had the law been clear in relevant respects.

A principle motivation of participants in public assemblies is to put pressure on the government to comply with their demands through attracting the attention of the mass communications media and society at large. Consequently, such public gatherings are held at places in which maximum affects on society will be engendered. Thus, these gatherings are held in the capital city, especially at centers of state power, including government offices, the parliament building, and ministries or state agencies involved in the issues in question in addition to central business districts so that commercial activities will be directly affected.

At present, there is urgency to bringing forth a draft bill for first reading that will lead to the Public Assembly Bill B.E. _____ upon approval by the House of the Representatives in 2011. It is appropriate to amend the proposed law so as to be congruent with current social conditions and pertinent principles of international law accepted by other countries. It would be of benefit for the Thai legal system to be in harmony with provisions of the Constitution of the Kingdom of Thailand and international rules on civil and political rights. If so, this would ensure the rights of demonstrators are protected while concomitantly ensuring actions are curtailed which impinge upon the rights of others by reference to international standards.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านรองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศิริสมบุญเวช และท่านรองศาสตราจารย์ ดร. มนตรี รูปสุวรรณ ที่ให้ความเมตตา กรุณา และสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความรู้ คำชี้แนะ ข้อคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนอย่างมาก ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองนี้ไว้ด้วยความเคารพยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร. กิจปติ ก้องเบญจภูษ ที่ได้รับเป็นประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี และท่านอาจารย์กุลพล พลวัน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านรับเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น แนวคิด และข้อสังเกต เพื่อเป็นแนวทาง ในการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้บริบูรณ์อันเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้า รวบรวมข้อมูล ให้คำปรึกษาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ นายเสงี่ยม และนางเคลือ แก้วพงษ์ษา บิดามารดา และนางนันทิมา แก้วพงษ์ษา ภรรยาของผู้เขียน ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดระยะเวลาที่เริ่มต้นทำการศึกษา จนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้ ตลอดจนมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ให้โอกาสทางการศึกษาและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน คุณแห่งความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบให้แก่บิดามารดา ครูบาอาจารย์ทุกท่านด้วยความเคารพ ด้วยรัก และระลึกถึงอยู่เสมอ แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

มานะชัย แก้วพงษ์ษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(10)
สารบัญตาราง.....	(17)
สารบัญภาพประกอบ.....	(18)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
3. สมมติฐานของการศึกษา.....	9
4. ขอบเขตของการศึกษา.....	9
5. วิธีดำเนินการศึกษา.....	10
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 แนวคิด ทฤษฎีและความหมายของหลักการ	
ว่าด้วยเสรีภาพในการชุมนุม.....	12
1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุม.....	12
1.1 แนวความคิดอันเป็นที่มาพื้นฐานของสิทธิและเสรีภาพ.....	12
1.2 ความหมายของสิทธิและเสรีภาพ.....	13
1.3 ความหมายของเสรีภาพในการชุมนุม.....	18
1.4 ขอบเขตของเสรีภาพในการชุมนุม.....	19
1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองระบอบประชาธิปไตย	
กับเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ.....	21

บทที่	หน้า
1.6 เสรีภาพอื่นที่เป็นพื้นฐานของเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ.....	25
1.7 ข้อจำกัดของเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ.....	27
2. แนวความคิดเกี่ยวกับหลักประกันสิทธิและเสรีภาพ	
ขั้นพื้นฐานแก่ประชาชน.....	28
2.1 ทฤษฎีสัญญาประชาคม.....	28
2.2 หลักความเป็นสูงสุดของกฎหมายรัฐธรรมนูญ.....	28
2.3 ทฤษฎีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย.....	29
2.4 หลักนิติรัฐ.....	30
3. แนวคิดและรูปแบบของหลักการว่าด้วยเสรีภาพในการชุมนุม	
ตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ.....	33
3.1 แนวคิดของหลักการว่าด้วยเสรีภาพในการชุมนุม	
ตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ.....	33
3.2 รูปแบบของการชุมนุมโดยสงบตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ.....	35
3.3 เสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ.....	36
3.4 ประเภทของสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ.....	36
4. แนวคิดของหลักการว่าด้วยเสรีภาพในการชุมนุม	
ตามกฎหมายระหว่างประเทศ.....	42
5. กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะในต่างประเทศ.....	45
5.1 กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของ	
ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	45
5.1.1 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ.....	45
5.1.2 กฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วย	
กฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนีย.....	47

5.2 กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของประเทศฝรั่งเศส.....	49
5.2.1 หลักเกณฑ์ของการชุมนุมในที่สาธารณะและ ข้อจำกัดของการชุมนุม.....	49
5.2.2 ลักษณะและวิธีการในการใช้เสรีภาพในการชุมนุม โดยสงบของฝรั่งเศสในภาวะปกติ.....	50
5.2.3 เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบในภาวะไม่ปกติในฝรั่งเศส..	51
5.2.4 การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในระหว่างที่มีการชุมนุม.....	52
5.2.5 บทกำหนดโทษ.....	52
5.3 กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี.....	53
5.3.1 หลักเกณฑ์การขออนุญาตก่อนมีการชุมนุม ในที่สาธารณะและข้อจำกัดของการชุมนุม.....	53
5.3.2 การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในระหว่างที่มีการชุมนุม.....	64
5.3.3 บทกำหนดโทษ.....	71
5.4 กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของประเทศเยอรมัน.....	74
5.4.1 หลักเกณฑ์ของการชุมนุมในที่สาธารณะและ ข้อจำกัดของการชุมนุม.....	74
5.4.2 การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในระหว่างที่มีการชุมนุม.....	79
5.4.3 บทกำหนดโทษ.....	84

บทที่	หน้า
5.5 กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของประเทศไทย.....	84
5.5.1 หลักเกณฑ์และวิธีการชุมนุมในที่สาธารณะ.....	85
5.5.2 หลักเกณฑ์และวิธีการเดินขบวนในที่สาธารณะ.....	90
5.5.3 ข้อสังเกตเกี่ยวกับความผิด.....	94
3 มาตรการในการควบคุมการใช้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะ.....	98
1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.....	98
2. กฎหมายอื่นที่นำมาใช้บังคับ.....	99
2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	99
2.2 ประมวลกฎหมายอาญา.....	100
2.3 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522.....	101
2.4 พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้ เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493.....	106
2.5 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535.....	107
2.6 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ- เรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535.....	111
2.5 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479.....	113
3. มาตรการทางกฎหมายที่นำมาใช้กับการจัดการในกรณี เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน.....	115
3.1 การประกาศกฎอัยการศึก.....	115
3.2 พระราชกำหนดการบริหารราชการ- ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548.....	117
3.3 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคง- ภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551.....	119

บทที่	หน้า
4 วิเคราะห์มาตรการในการควบคุมการใช้เสรีภาพ	
ในการชุมนุมสาธารณะ.....	120
1. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้เสรีภาพในการ-	
ชุมนุมสาธารณะที่ไม่สามารถใช้บังคับได้.....	120
1.1 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535.....	121
1.2 พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522.....	121
1.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความสะอาดและ-	
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองพ.ศ. 2535.....	122
1.4 พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้-	
เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493	122
1.5 พระราชกำหนดการบริหารราชการ-	
ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548.....	123
1.6 พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457	124
1.7 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคง	
ภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551.....	125
2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมการใช้เสรีภาพ	
ในการชุมนุมสาธารณะ.....	126
2.1 ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตของมาตรการในการควบคุม	
การใช้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะ.....	126
2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในการควบคุม	
การชุมนุมในที่สาธารณะ.....	129
2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่ง	
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในมาตรา 63	
ที่ไม่ครอบคลุมและขาดความชัดเจน.....	144

บทที่	หน้า
3. สภาพปัญหาที่เป็นผลกระทบของประชาชนที่เกิดจาก การใช้เสรีภาพในการชุมนุมในที่สาธารณะ.....	148
3.1 ความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์- ว่าด้วยการละเมิดตามมาตรา 420.....	149
3.2 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา.....	149
3.3 ผลกระทบของประชาชนตามพระราชบัญญัติ- จรรยาบรรณ พ.ศ. 2522.....	150
3.4 ผลกระทบของประชาชนตามพระราชบัญญัติควบคุม- การโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493.....	150
3.5 ผลกระทบของประชาชนตามพระราชบัญญัติ- ทางหลวง พ.ศ. 2535.....	150
3.6 ผลกระทบของประชาชนตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด- และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535.....	151
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	153
1. บทสรุป.....	153
2. ข้อเสนอแนะ.....	171
ภาคผนวก	
ก ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.	192
ข พระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ.	228
บรรณานุกรม.....	241
ประวัติผู้เขียน.....	244

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	เปรียบเทียบเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบตามกฎหมายต่างประเทศ..... 96

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ.....	26